

Streszczenie rozprawy doktorskiej

„Adaptacja zabytkowych obiektów sakralnych na funkcje świeckie – na przykładzie wybranych realizacji zachodnioeuropejskich z wykorzystaniem metody narracyjnej”

Historyczne obiekty sakralne stanowią ważną część pamięci zbiorowej oraz są znakiem ciągłości duchowej w danym społeczeństwie. W wielu europejskich miastach wskutek braku wiernych i zbyt dużych kosztów utrzymania kościoła nabywają osoby prywatne z myślą o przekształceniu ich w obiekty kulturowe, mieszkaniowe lub usługowe. Problem zmiany funkcji przestrzeni sakralnej i adaptacji budynków sakralnych do innych celów ma charakter wieloaspektowy. Ich obecne losy egzemplifikują proces desakralizacji i laicyzacji Europy. Głównym celem pracy było poszerzenie stanu wiedzy na temat adaptacji obiektów sakralnych na cele świeckie na przykładzie wybranych realizacji zachodnioeuropejskich. Innym zamierzeniem pracy jest określenie kierunków dobrej praktyki, zaleceń i wniosków dotyczących tego zjawiska. Ważne było pokazanie możliwych rozwiązań adaptacyjnych, które nie powodują profanacji miejsc świętych i nie budzą dysonansu poznawczego, a także, w razie potrzeby, pozwolą ponownie sakralizować obiekt w przyszłości. Taki typ rozwiązania łączy nową funkcję z tożsamością danego miejsca oraz jego wartościami: historycznymi, kulturowymi i sakralnymi. Kolejny cel to analiza i wykorzystanie badań narracyjnych w procesie adaptacji obiektów sakralnych. Metoda narracyjna w architekturze ma charakter holistyczny. Traktuje dzieło architektoniczne jako wytwór kultury osadzony w misterium, kulturze, czasie i przestrzeni, w dużym stopniu uwzględniając nie tylko ocenę estetyczną a raczej etyczną, gdyż nie tylko forma implikuje wartość. Takie podejście narracyjne wydaje się uzasadnione w podejmowaniu działań architektonicznych i konserwatorskich, które mają na celu zachowanie i utrzymanie zabytków. Badania narracyjne w przestrzeniach świętych mogą być jednym z adekwatnych oraz odpowiednich kierunków analiz i procesu projektowego. Jest to metoda nowatorska, która może pomóc w znalezieniu adekwatnego świeckiego przeznaczenia, nie powodując profanacji miejsca o szczególnym znaczeniu religijnym, utrzymując identyfikację kulturową. Jest narzędziem holistycznym, uniwersalnym, spajającym nie tylko kategorie estetyczne, ale także filozoficzne, etyczne i semantyczne. Metoda narracyjna może być przydatnym narzędziem do przekształcania, analizowania i projektowania takich obiektów. Problem przekształcenia miejsc kultu nie jest zjawiskiem nowym. Rosnąca laicyzacja i wyludnienie się niektórych regionów, brak wiernych oraz brak możliwości finansowania obiektów sakralnych rodzi potrzebę dyskusji na temat przyszłych funkcji

nieużytkowanych, opuszczonych miejsc kultu oraz wskazania możliwych adekwatnych kierunków i rozwiązań architektonicznych.

Słowa kluczowe: adaptacja, miejsca kultu, dziedzictwo religijne, narracja.

Warszawa
14.03.2023

M. Arno

.....
mgr. inż. arch. Maria Arno